

the process of professional training: 1) the axiological approach to students' acquisition of the content of professional training on a personal and diagnostic basis; 2) forecast of professional and cultural self-development as a future teacher; 3) mobility of subjects of the educational process management in the implementation of the motivational, design, organizational and stimulating functions of developing subjectness of future teachers; 4) tolerance in establishing pedagogical interaction as a means of realization of self-concept of professional self-determination and self-development by future teachers; 5) polysubjectness of future teachers in the formation of the subject-subject interaction with students; 6) the individual character of forming a holistic image of the real "I" as a "professional teacher" in the process of self-development; 7) self-reflection of the professional formation of a future teacher in the process of realizing his/her own abilities in self-expression, self-development, in the disclosure of the subjectness potential in teaching and professional activities.

Keywords: principles of teaching, subjectness of future teachers, self-concept, professional self-development, professional future teachers training, self-actualization.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2018 р.

Стаття прийнята до друку 25.09.2018 р.

Рецензент – д.філ.н, проф. В. І. Дмитренко.

УДК 81-13

Шкарлет В.О.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ І ПРИКАЗОК

Сучасні методи щодо вивчення англійської мови постійно оновлюються. З урахуванням соціокультурних вимог сьогодення українська освіта повинна мати особистісно-орієнтоване, гуманістичне спрямування, унаслідок чого знання, уміння й навички перетворюються із мети навчання в засоби розвитку пізнавальних і особистісних якостей студентів [Абильдинова 2007: 48]. Студент не може засвоїти навчальний матеріал, який не відповідає потребі в його вивченні й не вимагає розумового навантаження. З огляду на це більшого значення набуває орієнтація навчання на всебічний розвиток студентів [Абильдинова 2007: 50].

Використання прислів'їв та приказок у процесі вивчення англійської мови у вищих закладах освіти є ефективним, на це вказують такі фактори, як: застосування соціокультурного підходу у процесі вивчення англійської мови у вищих закладах освіти, впровадження

інтерактивних технологій в опануванні англійської мови, необхідність засвоєння різноманітних вправ, що сприяють якісному запам'ятовуванню студентами англійської лексики [Баскакова 2007: 5]. Питаннями про походження прислів'їв і приказок займались вітчизняні та зарубіжні вчені-лінгвісти. Найбільший внесок у вивчення теорії походження та класифікації прислів'їв і приказок зробили: В. Жуков, В. Кунін, Ю. Соколов, Л. Свірідов, М. Рибніков [Герман 2008: 8].

Проблемам вивчення англійських прислів'їв та приказок присвячені праці англійських та американських вчених, серед них Р. Рейдаут, К. Уїткінг, У. Мідер, А. Тейлор, Г. Палмер та інші [Герман 2008: 9]. Використання саме англійських прислів'їв та приказок не тільки знайомить студентів з культурою країни та народу, але й є унікальним засобом невимушеного навчання студентів, адже на практичних заняттях створюються позитивна атмосфера та ситуація успіху. Вживання прислів'їв та приказок полегшує запам'ятовування лексики на практичних заняттях, розвиває пам'ять та мислення [Глуценко 2012: 43-44]. Застосування прислів'їв та приказок на практичних заняттях завжди приносить позитивні результати та підвищує зацікавленість предметом. Залежно від мети та задач практичного заняття підбираються прислів'я та приказки на різні теми, наприклад, в процесі закріплення навчального матеріалу, при вивченні нової теми або на етапі активізації в мовленні студентів [Гутфрайт 2011: 48]. Використання прислів'їв та приказок на практичних заняттях англійської мови – це не тільки ефективний спосіб для запам'ятовування нової лексики та занурення у культуру країни, а й спосіб вирішення певних задач навчання на різних етапах – від найменших мовленнєвих та фонетичних навичок до вміння вести самостійну бесіду [Дороз 2010: 20].

Але, не зважаючи на це, виникають деякі протиріччя – сучасна література не надає достатньо інформації щодо різноманітних підходів у використанні прислів'їв і приказок на практичних заняттях студентами вищих закладів освіти. До цього часу не з'ясовано, яка саме тематика прислів'їв і приказок є більш цікавою та зручною у навчанні англійської мови у вищих закладах освіти. Тому **завдання** полягає у розкритті особливостей використання прислів'їв та приказок на практичних заняттях англійської мови в студентів вищих закладів освіти і проаналізувати сутність та особливість використання прислів'їв і приказок у навчальному процесі як ефективного засобу засвоєння певних тем.

Отже, **метою** статті є організація лінгводидактичної роботи з вивчення прислів'їв та приказок у процесі навчання англійської мови на різних етапах.

У наш час процес навчання вбачає концентрацію уваги на його результат, орієнтацію змісту й направлення навчання на компетентнісний підхід і знаходження ефективних механізмів та стратегій щодо його застосування.

Основною метою організації лінгводидактичної роботи у процесі навчання англійської мови є максимальна адекватність умов, що сприятимуть утворенню комунікативних навичок та вміння вживати мовні засоби іноземної мови у спілкуванні [Дубровина 2009: 201]. Навчання іноземній мові з самого початку має відбуватися в умовах реального спілкування. Тому не можна недооцінювати величезну методичну і практичну цінність використання прислів'їв і приказок у процесі навчання іноземної мови у вищому закладі освіти на різних етапах [Жаркова 2008: 75].

Прислів'я та приказки почали використовуватися в процесі навчання іноземної мови дуже давно (в середньовічній Європі за їх допомогою вивчали латинську мову), і зараз їх використання на практичних заняттях англійської мови допомагає студентам опанувати не тільки аспектами мови, а також вимову, граматику, лексику, та найважливіший вид мовної діяльності – говоріння [Ионина 2010: 77].

Прислів'я та приказки – це зручний у використанні матеріал для навчання того, як одну й ту саму думку можна виразити різними словами. Вони незамінні в навчанні монологічного та діалогічного мовлення, роблячи мову живою та барвистою [Коцюба 2012: 74].

Ряд дослідників (З. Тарланов, Л. Савенкова, Г. Сідоркова, А. Taylor, А. Fox, N. Barley та ін.) відмічають, що, вивчаючи прислів'я і приказки на іноземній мові, ми можемо краще зрозуміти носіїв цієї мови, оскільки в них відображаються особливості історії, культури, побуту даного народу [Savin 2010: 72].

Прислів'я та приказки, як єдине ціле, охоплює більшу частину людського досвіду. Завдяки узагальненому характеру прислів'їв та приказок, їх можна використовувати в усіх вищих закладах освіти, на всіх спеціальностях, навчаючи студентів мистецтву іноказання, саме ілюструвати свою думку і узагальнювати її в короткій формі [Ковриго 2013: 37].

Застосування прислів'їв та приказок на практиці викладача англійської мови, безсумнівно, буде сприяти кращому оволодінню цим предметом, розширюючи знання про мову, лексичний запас і особливості його функціонування [Павлова 2010: 37]. З іншого боку їх вивчення є додатковим джерелом країнознавчих знань. Окрім цього використання англійських прислів'їв та приказок допоможе створити ідеальні умови для розвитку мовлення студентів на різних етапах навчання, адже приказки та прислів'я – це джерело збагачення мови, які підвищують її логічну, емоційну та стилістичну виразність, будучи частиною культури народу [Петраш 2014: 7].

Досвід викладачів показує, що одним з ефективних прийомів забезпечення інтересу у студентів до навчання, їх активності та працездатності є використання прислів'їв і приказок на практичних заняттях англійської мови на різних етапах навчання.

Є декілька особливих причин для використання саме цих малих літературних форм у вивченні іноземної мови, а саме:

- вони мудрі та вагомі по лексичному значенню;
- її легко знайти в Інтернеті;
- можуть бути використані при навчанні різних аспектів мови: фонетичному, граматичному і лексичному;
- вони не важкі для запам'ятовування завдяки співзвучності, ритмі та ритміці;
- вони є виразними і експресивними, вимагають активізації образного мислення та аналізу;
- допомагають проілюструвати точку зору і узагальнити її у короткій формі [Savin 2010: 70].

Саме завдяки тому, що прислів'я та приказки є невеликими за формою, їх легко інтегрувати у процес заняття. Для вправ на основі них не потрібно багато підготовки; а також вони допомагають ввести елементи гри на різних етапах вивчення англійської мови [Kosharna 2015: 12].

На початковому етапі вивчення англійської мови можна використовувати прислів'я та приказки з метою обробки звукової сторони мови. Вони допомагають відпрацювати вимову окремих важких приголосних, особливо тих, які відсутні в рідній мові. Замість окремих слів і словосполучень, що містять той чи інший звук, можна запропонувати студентам спеціально відібрані прислів'я та приказки. Потім протягом двох-трьох занять прислів'я чи приказка повторюється, коректується вимова звуку [Kosharna 2015: 10].

Прислів'я та приказки можна використовувати не тільки на початковому етапі навчання англійської мови, коли у студентів формуються вимовні навички, а й на середньому етапі навчання, коли їх використання не тільки сприяє підтриманню і вдосконаленню вимовних навичок, а й стимулює мовну діяльність [Gazibara 2013: 71].

На старших ступенях навчання захоплення студентів до накопичення лексичного запасу веде до неправильної артикуляції звуків. Досвід показує, що і на старших курсах студенти із захопленням працюють над вимовою, повторюючи звуки, якщо вони представлені в прислів'ях і приказках [Радченко 2013: 29]. Завдання для студентів на цьому етапі стають складнішими, вони можуть бути такими:

- *Погодьтеся із запропонованим прислів'ям.*
- *Складіть ситуацію, яка підтвердила б запропоноване прислів'я.*
- *Прослухайте ситуацію та назвіть відповідне їй прислів'я.*
- *Опишіть ілюстрацію до прислів'я.*
- *Прослухайте діалог та скажіть, яким прислів'ям можна було б його завершити [Дубенко 2004: 345].*

Використання прислів'їв та приказок розширює знання про мову, збільшує словниковий запас студентів, допомагає засвоїти лексичні, граматичні та фонетичні особливості, сприяє більш швидкому оволодінню іноземною мовою [Траїліна 2012: 108]. Через пошук

відповідних прислів'їв та приказок в українській мові формується здатність критично-аналітичного розуміння, що проявляється в здатності розуміння смислового навантаження висловлювання [Bunton 2006: 42].

Прислів'я і приказки є тим інструментом викладання іноземної мови, який активізує розумову діяльність студентів, має значну методичну та практичну цінність в процесі її вивчення. Вони дозволяють зробити навчальний процес цікавішим, оскільки стимулюють емоційний розвиток особистості студентів, який в подальшому формує могутній стимул до вивчення мови [Makadzeba 2011: 12].

Отже, проаналізувавши вищесказане, можна зробити висновок, що вивчення англійської мови студентами вищих закладів освіти за допомогою прислів'їв і приказок є дуже ефективним процесом, який відбувається одночасно з формуванням загальної іншомовної компетенції та допомагає покращити усі види мовленнєвої діяльності.

Література

Абильдинова 2007 – Абильдинова Ж.Б. Прислів'я та приказки як об'єкт вивчення у лінгвістиці / Ж.Б. Абильдинова // Вісник КазНУ. Серія філологічна. – 2007. – № 7. – С. 48-51.

Баскакова 2007 – Баскакова Г.Н. Пословицы и поговорки в обучении английскому языку / Г.Н.Баскакова // English. – 2007. – 1-15 January. – N 1. – С.5.

Герман 2008 – Герман С. Навчання граматики через використання прислів'їв та ідіом / С.Герман // English ("ШС"). – 2008. – №46. – Р.7-10.

Глущенко 2012 – Глущенко Ж.Е. Про английские пословицы и поговорки / Ж.Е.Глущенко // Английский язык в начальной школе. – 2012. № 5 (90). – С.43-44.

Гутфраинт 2011– Гутфраинт М.Ю. Использование пословиц для развития навыков говорения / М.Ю.Гутфраинт // Иностранные языки в школе. – 2011. – №5. – С.48.

Дороз 2010 – Дороз В.Ф. Формування соціокультурної компетентності студентів філологічних спеціальностей у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09/ В.Ф.Дороз. – Кривий Ріг, 2010. – С.20.

Дубенко 2004 – Дубенко О.Ю. Англо-американські прислів'я та приказки. – Вінниця, Нова Книга, 2004. – С.345.

Дубровин 2009 – Дубровин М.И. Английские и русские пословицы и поговорки в иллюстрациях / М.И.Дубровин. – М.: Изд-во АСТ, 2009 – С.201

Жаркова 2008 – Жаркова Т.І. Віддзеркалення національної вдачі в прислів'ях і приказках / Жаркова Т. І., Синицких, Про. У.Иностр. з. в шк. – 2008. – N 1. – С.75.

Ионина 2010 – Ионина А.А. Английские пословицы и поговорки как „Свод народной премудрости” / А.А.Ионина // Иностранные языки в школе. – 2010. – №1. – С.77.

Ковриго 2013 – Ковриго С.Б. Про використання прислів'їв і приказок у навчальному процесі / С.Б.Ковриго // Англійська мова та література. – 2013. – Груд.(№34-36). – Р.37.

Коцюба 2012 – Коцюба З.Г. Лінгвістичні аспекти дослідження прислів'їв і приказок / З.Г.Коцюба // Лінгвістичні студії : [зб. наук. праць]. – Д. : ДонНУ, 2012. – № 24. – С.74.

Павлова 2010 – Павлова Е.А. Приемы работы с пословицами и поговорками на уроках английского языка / Е.А.Павлова // ИНОСТРАННЫЕ ЯЗЫКИ В ШКОЛЕ. – 2010. – №5. – С.37.

Петраш 2014 – Петраш С.А. English in the light of proverbs / С.А.Петраш // Англійська мова та література. – 2014. – Жовт.(№30). – Р.11.

Радченко 2013 – Радченко В.А. Вправи з розвитку навичок усного і писемного мовлення на матеріалі англійських прислів'їв і приказок для учнів старших класів / В.А.Радченко // Англійська мова та література. – 2013. – Вер.(№25). – Р.29.

Траїліна 2012 – Траїліна Л.П. Вживання прислів'їв, приказок та ідіом під час формування фонетичної компетенції. – Англійська мова та література. № 16-18 (350-352), червень 2012 р. – ВГ «Основа». – С.108.

Bunton 2006 – Bunton J. Phonics Fun (Level 3). Teacher's Guide. – Pearson Longman, 2006. – Р.42.

Gazibara 2013 – Gazibara S. – Head, Heart and Hands Learning! – A challenge for contemporary education / Senka Gazibara // Journal of Education Culture and Society. – 2013. – № 1. – Р.71.

Kosharna 2015 – Kosharna N. The General Pedagogical Content Component of Future Teachers' Training in Ukraine / N. Kosharna // Science and Education a new Dimension: Pedagogy and Psychology. – Budapest, 2015, Vol. III (21), 43. – Р.10-12.

Makadzeba 2011 – Makadzeba I. Do you know English proverbs? / I.Makadzeba // English ("ШС"). – 2011. – Лип.(№27). – Р.12.

Savin 2010 – Savin P. Phraseology as Autonomous Linguistic Discipline / P. Savin // Linguistic and Literary Broad Research and Innovation. – Bucharest: 2010. – № 1. – Р.70–73.

Шкарлет В.О. Організація лінгводидактичної роботи щодо вивчення прислів'їв і приказок.

У статті розглянуто лінгводидактичну роботу щодо вивчення прислів'їв і приказок. Розробка питання щодо організації лінгводидактичної роботи на практичних заняттях англійської мови з використанням англомовних прислів'їв і приказок пов'язана з необхідністю удосконалення методики вивчення іноземної мови студентами. Після аналізу наукових поглядів були визначені причини для використання саме цих малих літературних форм у вивченні іноземної мови. Було розглянуто особливості використання прислів'їв і приказок на практичних заняттях англійської мови студентів вищих закладів освіти. Було з'ясовано те, що у наш час в університетах існує

проблема навчання студентів англійської мови за допомогою прислів'їв і приказок, тому викладачі знаходяться у пошуку нових форм, методів, прийомів і технологій навчання. Також виділено причини щодо використання прислів'їв і приказок у вивченні англійської мови, виокремлено етапи роботи з прислів'ями та приказками. Окрім цього було проаналізовано деякі приклади педагогів щодо використання прислів'їв і приказок на практичних заняттях англійської мови, що спрямовані на активізацію розумової діяльності студентів, але не завжди вони є доречними до застосування.

Ключові слова: лінгводидактична робота, навчальна мотивація, англомовні прислів'я та приказки.

Шкарлет В.А. Организация лингводидактической работы по изучению пословиц и поговорок.

В статье рассмотрена лингводидактическая работа по изучению пословиц и поговорок. Разработка вопроса в организации лингводидактической работы на практических занятиях английского языка с использованием англоязычных пословиц и поговорок связана с необходимостью усовершенствования методики изучения иностранного языка студентами. После анализа научных точек зрения были определены причины для использования именно этих малых литературных форм в изучении иностранного языка. Были рассмотрены особенности использования пословиц и поговорок на практических занятиях английского языка студентами высших учебных заведений. Было выяснено, что в наше время в университетах существует проблема обучения студентов английскому языку с помощью пословиц и поговорок, поэтому преподаватели находятся в поиске новых форм, методов, приемов и технологий обучения. Также выделены причины для использования пословиц и поговорок в изучении английского языка, выделены этапы работы с пословицами и поговорками. Кроме этого были проанализированы некоторые примеры педагогов по использованию пословиц и поговорок на практических занятиях английского языка, направленные на активизацию умственной деятельности студентов, но не всегда они уместны к применению.

Ключевые слова: лингводидактическая работа, учебная мотивация, англоязычные пословицы и поговорки.

Shkarlet V.A. The organization of linguodidactic work in a process of learning proverbs and sayings.

The article considers the linguodidactical work in a process of learning of proverbs and sayings. The development of the issue in the organization of linguodidactical work in practical English classes with using English proverbs and sayings is related with necessity to improve the methodology of studying a foreign language by students. After analyzing the scientific points of views, the reasons for using these small literary forms in the study of a foreign

language were determined. The peculiarities of the using proverbs and sayings in practical classes of English by students of higher educational institutions were considered. It was found out that nowadays in the universities there is a problem of teaching students English with the help of proverbs and sayings, therefore teachers are in search of new forms, methods, techniques and technologies of teaching. Also, the reasons for using proverbs and sayings in learning English are highlighted, the stages of working with proverbs and sayings are outlined. In addition, some teachers' examples of using proverbs and sayings in practical English classes aimed at enhancing the intellectual activity of students were analyzed, but they are not always relevant to the application.

Key words: linguodidactical work, educational motivation, English proverbs and sayings.

Стаття надійшла до редакції – 27.09.2018

Стаття прийнята до друку – 27.09.2018

Рецензент – д.пед.н, проф. Шехавцова С.О.